

Prof. J. Nathans

Het MAB vóór 50 jaar

januari 1933

Evenals 1932 was 1933 zowel op sociaal-economisch als op politiek terrein een uiterst turbulent jaar. Het was het jaar waarin Duitsland en Japan zich uit de Volkenbond terugtrokken en waarin Hitler Rijkskanselier werd. Bij een eerste lezing is daarvan in het MAB weinig te merken; voor de redactie blijkt, om met Churchill te spreken de 'business as usual' te zijn. Er is zelfs enige reden tot blijdschap omdat het januarinummer het recordaantal kolommen van 48 telt. Maar in het decembernummer verlaat de redactie - in functie toendertijd 'uiteraard' a-politiek - dit standpunt en vestigt zelfs gaarne de aandacht van de lezers op een persbericht dat inhoudt dat zich in Amsterdam een commissie van aldaar wonende accountants heeft gevormd welke in de nederlandse accountantswereld belangstelling wil wekken voor bijzondere joodse belangen en gelden bijeen wil brengen om daarvan steunbehoevende joodse accountants of andere personen die een administratieve werkring hebben vervuld en die tengevolge van het aldaar heersende regime uit Duitsland zijn geweest te doen profiteren. Voorts beschouwt de commissie het als haar taak om in daarvoor in aanmerking komende gevallen van advies te dienen of zedelijke steun te verlenen. De commissie stond onder het voorzitterschap van P. Klijnveld.

Wel een in het tijdbeeld passend onderwerp, dat vanzelfsprekend de aandacht krijgt is het kartelwezen. De kartels, vaak kinderen van de nood genoemd, met verschillende doelstellingen en opererend op velerlei terreinen hadden een schat van nieuwe interessante vaktechnische problemen te bieden. Voor veler praktijk was het vervullen van een functie in een kartel een betekenisvolle stap naar een meer algemene bekendheid en het bevorderen van - het zou toen welhaast een onfatsoenlijk woord geweest zijn - public relations. In het januarinummer zet Van Dullemen zijn artikel inzake de interne verhoudingen bij verkoopkartels voort. Een ander kind van de nood, de contingentering van de invoer, weet tot de examenvraagstukken door te dringen. De consentaanvragen moeten volgens een vraagstuk vergezeld gaan van een opgave van de invoer gedurende de jaren 1928, 1929 en 1930; hierbij wordt in den regel een accountantsverklaring overgelegd. Een analyse van de bijzondere aard van het nodige onderzoek en een beschrijving daarvan dient in één uur te worden gegeven.

In het repertorium treffen wij P. C. H. Muller aan die het recht verdedigt van de werknemer om over zijn vrije tijd naar goeddunken te beschikken en dus ook door bijverdiensten zijn inkomen te vergroten. Het hoofdberoep biedt tegenwoordig weinig vaste basis (o.m. ontslag ondanks lange dienst-tijd).

Waarschijnlijk curiositeitshalve wordt zonder nader commentaar een overdruk (?) gegeven van het voorwoord van een Amsterdamse burger bij de Nederlandse vertaling van Vrijheer Van Knigge: 'Over de verkeerung met mensen (Amsterdam 1789)'. Het is een kostelijk stuk, druipend van zelfvoldaanheid en kneuterigheid. Nu, na een halve eeuw, is het waard om nog eens gelezen te worden, ware het niet dat plaatsgebrek verhindert het geheel over te nemen. Daarom hier slechts een bloemlezing van de opmerkingen van deze Amsterdamse burger:

Ik bedoel de Oekonomie-kunde. Deeze in zekeren zin geheel nieuwe Wetenschap, in Vrankrijk meest onder het uitwoeden zijner zedelijke kwaalen gebooren, . . . maakte eindelijk ook opgang in ons land - . . .

. . . Naarmate nu die Menschen, dat is, alle de Leden van eenen Burgerstaat, hunne onderlinge Waardij en Noodzakelijkheid beter en algemeener leeren kennen, volgt immers noodwendig, dat zij elkanderen ook onderling meer leeren achten en waardeeren. En ziedaar het voldoende bewijs, dat de oekonomiekunde regelrecht, gantsch en geheel, en opzettelijk en zelfs meer dan eenige andere Wetenschap, tot grondelijke Verbetering der Samenleving onfeilbaar strekt, volgens den natuurlijken loop der dingen . . .

. . . dat, naarmate de Oekonomie-kunde haar heilzaam licht uitbreidt, ook alle de overige Wetenschappen meer tot algemeen nut moeten worden aangewend. Haaren Oorsprong en haar gestadig voedsel uit meest alle Wetenschappen ontleenende, roept Zij onophoudelijk aan het vernuft en aan alle vindingrijke Konsten toe:

'wat baat Gij allen? wat baaten alle Konsten, alle Wetenschappen, alle hoogdravende of wijd en breed uitgedijde Geleerdheid, of fijn uitgepluisde Leerstelsels, indien Land en Volk daardoor niet worden verbeterd en gelukkiger gemaakt?' Eene geheele reeks van kostelijke gevolgen is wederom hier mede verknogt, als: Zuivering van allen geleerden onnutten Ballast in de Wetenschappen zelve - meer plaatselijke Aanwending van het gelouterde nutte overschot, - progressieve of trapsgewijze Verbetering in het geheele Volksonderwijs van Kerken, van Universiteiten, van Schoolen, zoo wel ten platten Lande als in de Steden . . . Stillen, regelmatigigen Voortgang in de verbetering der Samenleving; Stillen, omdat hij ongemerkt, ongevoelig begon en zagtkens toenam, Regelmaatigen, omdat hij uit de natuurlijke oorzaken van waare Mensch-Verbetering ontstond en allengskens trapsgewijze, dat is, in evenredigheidd met dezelve voortging . . .

Laat ik het hier bij laten.